

יום חמישי 27 ביולי 2024

לכבוד
שגית אפיק, עו"ד
היועמ"שית לכנסת
hdept@knesset.gov.il

שלום רב,

**הנדון: בקשה לקבלת חוות דעת המורה על הפסקת הליך חקיקתו של חוק הגברת התחרות
בשוק השידורים (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023 (פ/3653/25)**

פניה זו נשלחת אליך בשם מכון זולת לשוויון זכויות אדם, לקראת הדיון הקרוב בהצעת חוק הגברת התחרות בשוק השידורים (תיקוני חקיקה), התשפ"ג (להלן, "הצעת החוק")¹ הקבוע ליום 1.7.24 בועדת הכלכלה, בבקשה לבחון את הפסקת חקיקתה של הצעת החוק. מדובר בהצעת חוק פרסונלית שנועדה לענות על צרכים ספציפיים של ערוץ 14, במחיר של הענקת הטבות כלכליות משמעותיות ומרחיקות לכת לגופים פרטיים ולבעלי ההון על חשבון הקופה הציבורית והיצירה המקומית. בנוסף, הליך החקיקה מתבצע באופן פסול, לכאורה במנותק מרפורמה ממשלתית מתוכננת שענייניה אסדרת שוק התקשורת בישראל, כאשר בהצעת חוק יחידה נעשה ניסיון לקדם שני דברי חקיקה ספציפיים ושונים לחלוטין, שאין ביניהם כל קשר, והכל כמפורט להלן.

שינוי הנוסח המקורי של הצעת החוק – הלבנת מניעים פרסונליים פסולים

- נוסחה המקורי של הצעת החוק כפי שהונחה על שולחן הכנסת לדיון מוקדם על ידי חבר הכנסת אריאל קלנר, ביקש להפחית את תשלום דמי ההפצה במערך עידן+ המשולמים על ידי ערוצים זעירים וערוצים זעירים ייעודיים לסכום מזערי של כ-15,000 ₪. נוסח זה של הצעת החוק לא הותיר ספק לכך שמדובר בהסדר פסול, ספציפי ופרסונלי, שנתכר למידותיו של ערוץ יהודי ישראלי בע"מ - ערוץ 14, אשר מבקש לאפשר לו להתחמק מהתשלומים הנדרשים עבור הפצתו.
- גם אם לכאורה הצעה זו היתה אמורה לחול על שני ערוצים זעירים נוספים המשדרים כיום על מערך עידן+ (ערוץ 24 וערוץ 9), הרי שקיימות אינדיקציות רבות שיש בהן ללמד כי מדובר בהצעה שנועד להיטיב בעיקר או רק עם ערוץ 14, על חשבון הקופה הציבורית.
- לעניין זה קבע בג"צ כי דבר חקיקה אשר נועד לשרת תכלית פרסונלית מובהקת (במקרה שלנו - קידום האינטרסים הכלכליים הספציפיים של ערוץ 14), מהווה שימוש לרעה בסמכות החקיקה, והינו בלתי חוקי ופסול. הלכה זו נקבעה רק לאחרונה בכל הנוגע לסוגית נבצרות ראש הממשלה

¹ [הצעת חוק הגברת התחרות בשוק השידורים \(תיקוני חקיקה\), התשפ"ג-2023](#).

שהוסדרה במסגרת של חוק יסוד (בגץ 2412/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת). הדברים מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר בתיקונים הנעשים במסגרת של חקיקה רגילה.

4. על מנת להכשיר את השרץ, ולנסות למנוע טענות בדבר הסדר חקיקה פרסונלי פסול, תוקנה הצעת החוק לנוסח חדש, שבו מוצע להרחיב את ההטבה הכלכלית גם לערוצים המסחריים הוותיקים המשדרים במערך עידן+ בטכנולוגיית SD - "קשת" ו"רשת". על פי ההצעה המתוקנת, יחול פטור מתשלום על כל אותם ערוצים, והעלות שתחסך מבעלי ההון, בשווי מיליוני שקלים, תושט על הציבור כולו, באמצעות תאגיד השידור הציבורי "כאן", יחד עם ערוץ הכנסת. כל זאת באמתלה כוזבת של "הגברת תחרות".

5. ברור אפוא כי מדובר בהטבה שנולדה בחטא, מתוך רצון להעניק הטבה פרסונלית פסולה לערוץ 14. על מנת לנסות למנוע הליך משפטי שיפסול את התיקון ככזה, מבקש המחוקק להרחיב את ההטבה הפסולה לבעלי הון נוספים, ובכך לפגוע באינטרס הציבורי ובקופה הציבורית.

מתן הטבות כלכליות לערוצים המסחריים על חשבון הציבור

חלקה הראשון של הצעת החוק – פטור מתשלום בגין הפצת שידורים במערך עידן+

6. כאמור, בנוסף להענקת הפטור מתשלום לערוץ 14, הצעת החוק פוטרת באופן מלא את כלל הערוצים מתשלום בגין הפצת שידוריהם במערך עידן+, בין היתר את שני הערוצים המסחריים הגדולים, "קשת" ו"רשת".

7. כיום הפצת השידורים במערך עידן+ נעשה באמצעות שני מרבבים, אשר עלות הפעלתם היא כ-47 מיליון ₪. מרבית הסכום משולם על ידי תאגיד השידור הציבורי, וחלק ממנו, כ-4 מיליון ₪, משולם על ידי הערוצים "קשת" ו"רשת".²

8. לדבריה של מישל קמרמן, מנכ"לית הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, בדיון בוועדת הכלכלה שהתקיים בנושא ביום 26.3.24, עלות סגירת המרבב הראשון הינה עלות חד-פעמית בסכום של כ-3 מיליון ₪, כאשר מדובר במהלך שיפחית את עלות מימונו של מערך עידן+ בסכום של כ-8 מיליון ₪.³

9. אמנם, הניסיונות לסגירת המרבב הראשון נמשכים כבר למעלה מ-5 שנים. מהלך זה כמעט ויצא לפועל במהלך תקופת כהונתו של שר התקשורת הקודם, יועז הנדל, אמנם מאז כניסתו של שלמה קרעי לתפקיד שר התקשורת, משרד התקשורת לא נענה לבקשותיו של תאגיד השידור הציבורי לסגור את המרבב.

10. על כן, יש לקבוע, לכל הפחות, את תחילתו של כל הסדר שייקבע לעניין מערך עידן+ רק לאחר

² פרוטוקול מס' 340 משיבת ועדת הכלכלה יום שלישי, ט"ז באדר ב התשפ"ד (26 במרץ 2024).
³ שם.

סגירת המרבב הראשון, אשר משך תקופת סגירתו החל משלב קבלת ההחלטה צפוי להיות בין מספר חודשים לשנה. כל החלטה אחרת בעניין זה תשית עלויות של מיליוני שקלים על תאגיד השידור הציבורי, ויפגע בכספי הציבור כולו וביצירה המקומית.

חלקה השני של הצעת החוק – הקלות בתשלום בגין שימוש בחומרי הארכיון של תאגיד השידור הציבורי

11. פגיעה נוספת של הצעת החוק בתאגיד השידור הציבורי מתבטאת בהקלות בתשלום בגין השימוש בחומרי הארכיון שלו. לתאגיד השידור הציבורי ישנו תעריפון שאושר על ידי מועצת התאגיד, והוא הקובע את סכומי התשלום עבור שימוש בחומרי הארכיון של התאגיד. אנשים פרטיים, חוקרים, סטודנטים וכל מי שמבקש את החומר שלא לשימוש מסחרי, משלם סכום מזערי. לעומת זאת, גופים מסחריים משלמים על פי התעריפון. כל ההכנסות משימוש מסחרי חוזרות ישירות להפקת תוכן.

12. ערוץ 14 וכמהוהו הערוץ החדש שעומד לקום, ערוץ j24, שניהם ערוצים שמשדרים בעיקר חדשות, ולכן זקוקים מאד לארכיון חדשותי.

13. השינוי בחוק יפחית משמעותית את חובות התשלום בגין חומרי הארכיון החדשותיים של תאגיד השידור הציבורי, ובכך יקטין הן את הוצאותיהם של הערוצים המסחריים, והן את הכנסותיו של התאגיד.

14. תזמון מתן ההקלות, רגע לפני עלייתו הצפויה לאוויר של ערוץ החדשות j24, מלמד אותנו כי גם כאן קיימת תכלית פרסונאלית-ספציפית להצעת החוק. מתן ההקלות תביא לחיסכון משמעותי ומהותי במיוחד לערוץ זה, והכל במימון כספי הציבור.

הליך החקיקה הפסול

15. מעבר למתואר לעיל, אופן קידום הצעת החוק הינו פסול. מדובר בהצעת חוק המהווה רכיב מרכזי מממשלתית מתוכננת שענייניה אסדרת שוק התקשורת בישראל, אשר כעת מחולקת לחלקים, ומועברת בצורה של הגשת הצעות חוק פרטיות על ידי חברי הכנסת מהקואליציה (כפי שמכונה, "שיטת הסלאמי"). זהו ניסיון הנועד לזרות חול בעיני הציבור, כך שלא ניתן יהיה לראות את התמונה הכוללת של כלל התיקונים המתוכננים בתחום.

16. בנוסף, הצעת החוק מבקשת לתקן שני דברי חקיקה ספציפיים ושונים לחלוטין – פטור מתשלום על הפצת שידורים במערך עידן+ והקלות בתשלום בגין שימוש בחומרי ארכיון התאגיד, אשר מלבד ריח הפרסונליות החזק הנוסף משתיהן, אין בניהן כל קשר. לכן, אין כל הצדקה לאחד את הדיון בתיקונים אלו תחת הצעת חוק אחת, ויש להורות על הפרדתם לשתי הצעות חוק נפרדות.

17. לאור האמור, מדובר בהצעת חוק פסולה ופרסונלית, אשר פוגעת באינטרס הציבורי באופן מובהק, ואשר הליך חקיקתה שגוי ומטעה מיסודו, ועל כן אנו מבקשים כי תביעי את עמדתך המקצועית לעניין המשך תהליך חקיקתה בחוות דעת מטעמך.

18. נודה להתייחסותך בהקדם.

בכבוד רב,

עינת עובדיה,

מנכ"לית מכון זולת

